

Vaste planten in openbaar groen

Ontwikkeld door Praktijkonderzoek Plant en Omgeving en Alterra
Margareth Hop Alle foto's © PPO tenzij anders vermeld.

Waaruit bestaat openbaar groen in 2013?

Van veel naar weinig oppervlak:

- Gazon
- Ruw gras
- Heesters
- Bomen
- Bloemperken (0.3%)

Kleur en variatie

Op een klein oppervlak
zeer veel effect
op bewoners
met bloeiende planten

Hoe hou je vasteplantenvakken betaalbaar?

De planten moeten:

- Snel de bodem bedekken
- Lang leven
- Weinig onderhoud vragen
- Goed onkruid onderdrukken
- Daardoor minder wied en schoffelwerk (spuiten niet nodig)
- Veel waar voor hun geld leveren (functioneel)

Kan dat?

Niet zo:

Foto's: Wikipedia en Flickr.com

Regelmatig vervangen, scheuren, spuiten, opbinden, grondig wieden, bijmesten, uitgebloeide bloemen uitknippen...

Maar zo:

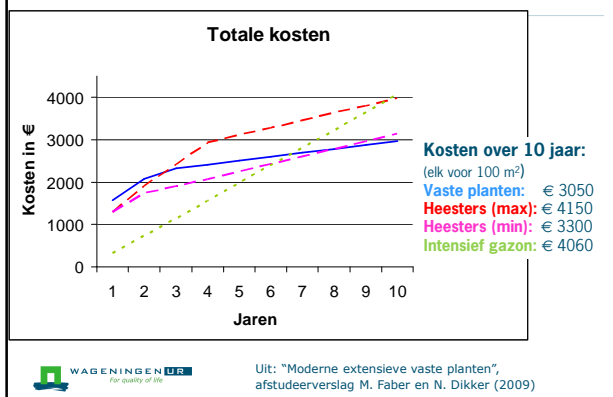

Jaarlijks 1 x maaien, wieden vooral langs de rand:

Vaste planten voor extensief beheer

Hoe duur zijn extensieve vaste planten?

Betaalbare vaste planten

- Op de lange termijn goedkoper dan heesters of intensief gazon
- Extensief gras of bos & haagplantsoen zijn nog goedkoper
- Extensieve vaste planten passen in een beperkt budget
- Niet geschikt als vervanger voor grote gazons
- Wel geschikt als vervanger voor perkgoed en rozen
- Maar: geen fouten maken bij aanleg of onderhoud
- Niet bezuinigen op plantvakvoorbereiding of aantal per m²

Onderhoudsarme vasteplantenvakken maken

- De juiste plant op de juiste plaats
- Verschillende toepassingen
- Keuzes in vakinvulling
- Aanleg en onderhoud

Geschikte vaste planten

- Sierwaarde
- Hoogte (meest geschikt: 40-100 cm)
- Goede bodembedekking, dichte groei
- Stevig, winterhard en gezond
- Geschikt voor de locatie
 - Licht, vocht
 - grondsoort, pH, vruchtbaarheid
- Geschikt voor het gebruik
 - zouttolerant (langs wegen)
 - niet giftig (bij speelplaatsen)
 - niet uitzaaiend (langs klinkerstraat)

Ontwerpen voor eenvoudig beheer

- Pas de plantkeus aan aan de standplaats
- Maak vakken die uniform zijn in beheerswijze:
 - Of alle planten mogen geschoffeld (pollen)
 - Of alles niet schoffelen maar wieden (planten met uitlopers)
- Onderhoudsploeg met weinig plantenkennis: neem soorten die in de winter niet volledig ondergronds verdwijnen. Ongeschikt bijv. *Hosta*, *Rodgersia*...
- Pas sterk zaaiende (*Alchemilla*) of zich uitbreidende (*Houttuynia*) soorten alleen toe waar dat geen overlast geeft.

Voorbeelden goede soorten

Aanraders voor specifieke situaties

- Groot en stevig: Miscanthus, Eupatorium
- Verdraagt van kletsnat tot droog: **Lythrum**
- Diepe schaduw: Lamiastrum, Tiarella
- Droge schaduw: Bergenia
- Volle zon en droog: Sedum, Nepeta
- Verrassend zouttolerant: Hosta, Hemerocallis
- Vakken én randen én accentplant: Rudbeckia
- Ook op arme grond: Geranium, Waldsteinia
- Speelse dwaalgast: **Verbena bonariensis**

Toepassingen van vaste planten

Naast en op gebouwen

Toepassingen van vaste planten

Bij wegen:

- Scheiding van rijbanen
- Op hellingen en taluds
- Overhoekjes
- Rotondes

Toepassingen van vaste planten

In groenelementen:

- Langs randen van heestervakken
- Onder bomen en heesters, boomspiegels
- Kleuraccenten in heestervakken of grasvelden

Toepassingen van vaste planten

Bij water

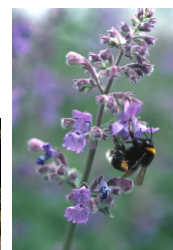
- Oeverbescherming
- Biodiversiteit
- Inheems

Toepassingen van vaste planten

Voor doelgroepen

- Kindvriendelijke tuin
- Drachtplantentuin
- *Healing garden*
- Grafbeplanting
- Bij monumenten

Waar in de stad: A-locaties

Alternatief voor of aanvulling op rozen en perkplanten als kijkgroen met hoge sierwaarde

WAGENINGEN UR
For quality of life

Waar in de stad: woonwijken

Kijkgroen en gebruiksgroen, vaak in kleine vakken of als onderdeel van een park.

WAGENINGEN UR
For quality of life

Waar in de stad: tussen wijken

Waar extra variatie gewenst is: vooral inheemse planten en zaaimengsels

WAGENINGEN UR
For quality of life

Vakinrichtingen voor laag onderhoud

Monobepanting
Weinig onderhoud
Weinig soortenkennis

Bodembedekker met accentplant
Weinig onderhoud
Weinig soortenkennis

WAGENINGEN UR
For quality of life

Vakinrichtingen voor laag onderhoud

Groepen naast elkaar
Weinig onderhoud
Matige soortenkennis

Plantenmengsels
Weinig onderhoud
Goede soortenkennis

WAGENINGEN UR
For quality of life

Aanleg en onderhoud in de praktijk

- Plantvakvoorbereiding
- Aanplant
- Beheer 1^e jaar
- Beheer latere jaren

WAGENINGEN UR
For quality of life

De plantvakvoorbereiding

- Wortelonkruid grondig bestrijden
 - Chemisch (indien nog toegestaan)
 - Of mechanisch (lieft meerdere keren voor aanplant)
 - Of verse grond aanbrengen (duur!)
- Problemen met waterhuishouding oplossen
 - Laagliggend vak ophogen; iets bol leggen
 - Ondoorlatende bodemlagen doorbreken
 - Zware grond bezanden / compost doormengen
- Organische stof doormengen voor bodemstructuur en als langzaamwerkende meststof

Plantvakvoorbereiding

Soms is ook nodig

- Bouwpuin of boomwortels uit de grond halen
- Overhangende bomen of struiken snoeien
- Bekalken
- Bemesten

Aanplant

- Check geleverd plantmateriaal op kwaliteit
 - Soortecht? Gezond? Voldoende vochtig?
- Laat het niet uitdrogen. Laat niet meer tegelijk leveren dan je op korte termijn kunt uitplanten.
- Voldoende per m² (meestal 9-10 planten uit p9)
- Een mulchlaag kan helpen tegen zaadonkruid

Beheer in het 1^e jaar

Help de planten snel aanslaan.
Doel: eind 1^e zomer gesloten gewas

- Indien nodig water geven
- Bij pollen: schoffelen
- Bij planten met uitlopers: wieden
- Dode planten snel inboeten

Salvia nemorosa: pollen
Houttuynia: ondergrondse uitlopers

Beheer in latere jaren

In het vroege voorjaar voor de planten uitlopen:

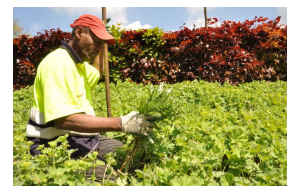
- Wintergroene planten controleren
- Planten met zacht verdord loof uitharken
- Planten met stevige stengels maaien
 - Klepelmaaier
 - Bosmaaier met mesblad of draadkop,
 - snoeiafval naar keus uitharken
- Maaihoogte goed instellen: groeipunten niet beschadigen
- Maaien na opkomst (april) kan ook; waarschuw wel de bewoners
- Sterk zaaierende planten kunnen ook na de bloei gemaaid.

Beheer in latere jaren

In het groeiseizoen:

- Liever schrepelen of wieden dan schoffelen: daardoor niet steeds een zaaibed voor kiemend onkruid
- Liever vaak en kort, dan 1 x uitgebreid wieden
- Langs de rand kan wel geschoffeld
- Zwerfvuil verwijderen

Succesvol organiseren

- Startende gemeente: probeer vaste planten eerst kleinschalig uit, bijvoorbeeld op een rotonde
- Kweker, ontwerper, gemeente en hovenier: wissel kennis en ervaring uit, geef feedback
- Gemeente: maak iemand voor lange tijd verantwoordelijk voor de aansturing
- Zorg voor betrokkenheid van burgers en bedrijven; burgerparticipatie is bij vaste planten goed mogelijk

Verder lezen:

- PDF via <http://edepot.wur.nl/164009>

Zijn er nog vragen?

